

Základná škola , Vrbov 266

Čitateľská gramotnosť

Primárne vzdelávanie

Školský rok: 2018/2019

Čitateľská gramotnosť je univerzálna technika, ktorá robí žiaka schopným nielen prečítať slová, vety a celé texty, ale aj pochopiť prečítané a ďalej s obsahom a získanými informáciami pracovať. Pri takomto chápaní problematiky čitateľskej gramotnosti nie je až tak veľmi dôležitá ani rýchlosť, ani plynulosť čítania, ale podstatné je porozumenie textu a používanie informácií z neho. Súčasťou čitateľskej gramotnosti je rozvoj komunikatívnych kompetencií žiaka, jeho čitateľské schopnosti a zručnosti, čitateľské návyky, záujmy, postoje, motivácia k čítaniu a získané vedomosti.

Tieto aspekty je potrebné premietnuť nielen do osvojovania si poznatkov o jazyku (jazyková kompetencia), ale i o ich vhodnom použití v rôznych komunikačných situáciách (komunikačná kompetencia). Vytvoriť väčší priestor na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť a schopnosť argumentovať. Cieľom je rozvoj čitateľských a komunikačných schopností, ktoré presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu. Viesť žiakov ku konštruovanej a aktívnej účasti v procese učenia sa. Na jednotlivých vyučovacích predmetoch využívať inovačné metódy a formy práce, porovnávať informácie z rôznych zdrojov, využívať multimediálne programy, zaraďovať prácu s internetom s prepojením na bežný život, pracovať s nesúvislými textami akými sú mapy, grafy, tabuľky a vyvodzovať vzťahy medzi informáciami. Čitateľskú gramotnosť ako kompetenciu k celoživotnému učeniu rozvíjať na princípe medzipredmetových vzťahov. Žiak si uvedomuje potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku sebarealizácie a osobnostného rozvoja, dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa, dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať, kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti.

Dobré čitateľské zručnosti vytvárajú predpoklad pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov, preto by mali v rámci školského vzdelávania patriť medzi kľúčové oblasti. Čitateľská gramotnosť je schopnosť porozumieť a používať také písomné jazykové formy, ktoré

- vyžaduje spoločnosť,
- ktoré majú hodnotu pre jednotlivca.

Poznáme tri aspekty čitateľskej gramotnosti:

1. procesy porozumenia

- a. vyhľadávanie určitých informácií
- b. vyvodzovanie záverov
- c. interpretovanie a integrovanie myšlienok a informácií

2. ciele čítania

- a. čítanie pre literárny zážitok (fiktívny hrdina, udalosť, prostredie)
- b. čítanie pre získavanie a využívanie informácií (aspekty reálneho sveta)

3. čitateľské zvyklosti a postoje (podporujú celoživotné vzdelávanie)

Tradičné formy na rozvoj čitateľskej gramotnosti:

- hlasné čítanie,
- tiché čítanie,
- vzájomné čítanie (vo dvojiciach, v skupine),
- odpovede na otázky k textu,
- tvorba otázok k textu (ak vie, o čom čítal, vie vytvárať otázky),
- rozprávať jeden druhému o prečítanom,
- dramatisácia,
- výstavka kníh s možnosťou ich zakúpenia,
- pravidelné návštevy obecnej knižnice,
- čitateľské kútiky na chodbách školy a iné.

Netradičné formy na rozvoj čitateľskej gramotnosti:

- čítajú rodinní príslušníci triedy pre triedu,
- čítajú starší mladším,
- čítame škôlkarom,
- vytváranie zaujímavého obalu na knihu
- tvorba maľovaného čítania starších mladším (podľa prečítaného textu)

CIEĽ:

Nárast záujmu žiakov o čítanie, ich stimulácia k tvorivosti, k rozvoju prezentačných zručností, podnecovanie k vlastnej tvorbe. Vždy v každom projekte čítanie a diskusia k prečítanému, formulácia hlavných myšlienok, tvorba vhodného nápisu, interpretácia textu, prezentácia vlastného názoru, využitie poznatkov.

Každodennou činnosťou v škole počas školského roka je:

1. **Hlasné čítanie učiteľa**- touto aktivitou učiteľ motivuje žiakov, aby sa pustili do čítania. Cieľom hlasného čítania je viesť žiakov od radosti z počúvania k radosti z vlastného čítania.

Z: všetci vyučujúci

T: priebežne

2. **Dostatok času na čítanie** - počas vyučovacích hodín vyčleniť čas na čítanie z dôvodu slabej slovnnej zásoby žiakov, vyplývajúcej z nedostatku práce žiakov s knihou mimo vyučovania.

Z: všetci vyučujúci

T: priebežne

3. **Možnosť vlastného výberu textu** - žiaci sa môžu sami rozhodnúť o tom, čo budú čítať, čím zvýšime zapojenie sa do aktívneho čítania, motivuje ich zvedavosť a podporuje porozumenie. Učiteľ správnym a premysleným zacielením zabezpečí, aby literatúra, z ktorej si žiaci vyberajú, zodpovedala špecifikám ich školského veku, aby bola zaujímavá, hravá, so zmyslom pre humor, žánrovo pestrá a tematicky variabilná.

Z: všetci vyučujúci

T: priebežne

4. **Reakcia na prečítané** - reprodukcia prečítaného, slovné, prípadne výtvarné zobrazenie prečítanej ukážky, tvorivá dramatika a akčné hry.

Z: všetci vyučujúci

T: priebežne

5. **Školská knižnica** - zefektívniť prácu školskej knižnice. Budovať školskú knižnicu ako odborné, informačné, študijné, internetové a čitateľské centrum najmä pre žiakov, pedagogických i nepedagogických zamestnancov školy. Budovať školskú knižnicu vhodnú na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu a mimo vyučovacích aktivít. V súvislosti s Medzinárodným mesiacom školských knižníc na podporu čítania sa zapojiť so žiakmi do česko - slovenského projektu Záložka do knihy spája školy.

Z: vyučujúci I. stupňa a SJL

T: priebežne

6. **Práca s letákmi a informačným materiálom** – vo všetkých vyučovacích predmetoch uplatňovať predmety, s ktorými sa žiaci stretnú v bežnom živote : letáky, cestovné poriadky, cestovné lístky, pokladničné doklady.

Z: všetci vyučujúci

T: priebežne

Gramotnosť je jedným z najväčších úspechov akejkoľvek spoločnosti, je známkou civilizácie.

Naším cieľom je vrátiť žiakov späť ku knihe, naučiť ich čítaniu s porozumením a aby žiak:

- ✓ dokonale používal materinský jazyk a cudzí jazyk,
- ✓ vyjadroval svoj názor vhodným spôsobom a aby si ho vedel obhájiť,
- ✓ bol schopný vyjadriť svoje myšlienky a pocity,
- ✓ názory vyjadroval adekvátne ,
- ✓ vhodne sa vyjadroval ku kritike a prijímal kritiku druhých,
- ✓ počúval a rešpektoval názory druhých,
- ✓ vedel vyhľadávať a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojil si metódy štúdia a práce s informáciami.

-

PLÁN AKTIVÍT NA ŠKOLSKÝ ROK 2018/2019

SEPTEMBER

1. Prihlásenie sa do projektu Záložka do knihy spája školy
2. Úvodný test čitateľskej gramotnosti žiakov
3. Čítame škôlkarom

OKTÓBER

1. Mesiac úcty k starším- príprava programu -dramatizácia, básne, piesne
2. Záložka do knihy spája školy- zhotovenie záložiek pre družobnú školu
3. Čítame škôlkarom

NOVEMBER

1. Návšteva obecnej knižnice
2. Hlasné čítanie: Čítame povesti; príprava žiakov na súťaž Šaliansky Matko
3. Prečítam ti svoju rozprávku (učitelia čítajú rozprávky žiakom- spoločný rozbor textu a vzájomná diskusia o prečítanej rozprávke)

DECEMBER

1. Maľované čítanie – kreslenie príbehov o Mikulášovi, Ježiškovi
2. List Ježiškovi- tvorivé písanie
3. Čítame škôlkarom

JANUÁR

1. Príprava žiakov na školské kolo v prednese poézie a prózy Hviezdoslavov Kubín
2. Moja obľúbená kniha- žiaci predstavia a rozprávajú o svojej obľúbenej knihe
3. Tiché čítanie- rozhovor a vzájomná diskusia o prečítanom príbehu
4. Čítame škôlkarom

FEBRUÁR

1. Popletené texty- prefotíme texty z učebníc, rozstriháme ich, poprehadzujeme a nalepíme na papier. Žiaci majú za úlohu zistiť, z ktorých vyučovacích predmetov sú vybrané texty.
2. Prečítam ti svoju rozprávku

MAREC

1. Po akej knihe túžim- anketa: do škatuľky pri školskej knižnici žiaci vhadia na papieriku napísaný názov knihy, ktorú by chceli mať v školskej knižnici
2. Čítame škôlkarom
3. Návšteva obecnej knižnice

APRÍL

1. Knižné hádanky- učiteľ a aj žiaci čítajú krátke ukážky z diel, ktoré sme už čítali. Potom žiaci hádajú, z ktorého diela je ukážka a kto ho napísal.
2. Hlasné čítanie- čítame o prírode (Z poľovníckej kapsy)
3. Čítame škôlkarom

MÁJ

1. Rozprávkový klobúk- žiaci sedia v kruhu a vyťahujú z klobúka lístky, na ktorých sú napísané vety z viacerých rozprávok, alebo hlavní hrdinovia príbehov, spoločne vymýšľajú nové príbehy, v ktorých vystupujú už známe postavy./
2. Čítajú väčší menším

JÚN

1. Záverečný test čitateľskej gramotnosti žiakov
2. Tvorivé písanie- tešíme sa na prázdniny
3. Reflexia výsledkov, pokroku žiakov, stanovenie cieľov na ďalší rok

Vypracovala: Mgr. Alena Bečaverová

Vo Vrbove 16. 9. 2018

PRÍLOHA

Pracovné listy pre I.stupeň

AKO ZAJKA DOMA UVÍTALI

2. ročník

Cieľ: Skúmanie a kritické hodnotenie obsahu, jazyka a prvkov textu

Tešia sa Zajačkovci, objímajú sa, slzy im tečú od radosti. – Synko-Zajko, už ja môžem aj umrieť, len keď som ťa takého driečného a krásneho videla! – hovorí mu mamička-starenka. A pán Zajačík povie: - Iste si slúchal moju dobrú radu, keď si sa zdravý vrátil. Na labky si pozor dával a nekročil si na chodník, kade ľudia chodievajú. – Ej, veru som tak nevykonal! Pokým som chodil iba po zajačích cestách, vodilo sa mi najhoršie. U medvedice som musel slúžiť, čižmy čistiť, bundičky prášiť, a predsa ma skoro zjedla. Potom ma psi naháňali, a už by ma nebolo na svete, keby som sa nebol pustil na ľudské chodníčky. Proces: porozumenie explicitne vyjadreným informáciám a ich vyhľadávanie

Úloha č. 1: Čo si myslel otec, keď sa jeho syn – Zajko vrátil domov zdravý?

- a) Iste poslúchol jeho radu.
- b) Iste dobre slúžil u medvedice.
- c) Iste ho psi chránili.
- d) Iste sa vyhýbal ľuďom.

Správna odpoveď: **a)**

Úloha č. 2: Prečo rodičom-Zajačkovcom tiekli slzy od radosti?

Správna odpoveď: **Vrátil sa im živý a zdravý syn.**

Proces: interpretácia a integrácia myšlienok a informácií

Úloha č. 3: Čo si myslíš, prečo psi zajačika nedobehli?

Správna predpokladaná odpoveď: **postačí uviesť jeden príklad, ktorý vyplýva z otázky.**

Odpovede žiakov: Lebo má dlhé labky a skáče do vysoka./ Lebo rýchlo skáče./ Lebo zajac rýchlo beží.

Úloha č. 4: Akú dobrú radu by si ty dal(a) zajkovi?

Správna predpokladaná odpoveď: **postačí uviesť jeden príklad, ktorý vyplýva z otázky.**

Odpovede žiakov: *Aby zostal pri rodičoch./ Aby si našiel pracovitú ženu./ Aby si našiel zlatú ženu.*

O zime

4. ročník

Cieľ: Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti

Ako iste viete, každý poriadny medveď v zime spí. Preto sa aj naša medvedia rodinka chystala na zimný spánok. Miškov otecko pripravil domček na prezimovanie a mamička nachystala zásoby potravy. To pre prípad, že by sa počas zimy zobudili. Inak sa všetci traja pred zimou dobre vykrmili, narobili si riadne tukové vankúšiky, aby mali počas zimy čo tráviť.

Malý medveď Miško zimu ešte nevidel. Nepozná sneh a nevie, čo sa vtedy stane s lesom a s jeho zvieratkami. – Čo budem robiť? – rozmýšľal Miško. Nevedel si predstaviť, že nebude môcť behať medzi stromy, vyliezať na ne, naháňať sa s Ušiačikom. A nevedel si predstaviť ani sneh a ani to, čo mu povedal otecko: že by ho v snehu boleli od zimy labky, že sneh hneď je a hneď nie je, pretože sa roztopí.

Mamička mu zasa rozprávala, že les je v zime celý biely, akoby prikrytý perinou a je v ňom ticho. Nikde nevidno rastlinky ani chrobáčky, lebo všetko pod tou perinou spí. Aj ostatné lesné zvieratká sa poukryvajú vo svojich domčekoch a iba občas vyjdú von za potravou. A niekedy vraj napadne toľko snehu, že aj medveď sa doň zaborí a je mu zima. Keď toto všetko mamička Miškovi rozprávala, sama sa triasla od zimy a priznala, že ju nemá rada.

Miško sa na tú zimu tešil, ale trochu sa aj bál. Bál sa najmä chladu, pretože ten nemal rád ani on. Už teraz, keď prší a má zmáčaný kožuš, cíti chlad. Čo potom v zime? Aké to len bude?

Miškovi rodičia boli čoraz viac ospalí, aj malý Miško bol čoraz viac unavený. Preto sa jedného dňa schúlil do kľbka a zaspal. Na pravú stranu od neho si ľahla mamička a na ľavú si ľahol otecko.

A prišla zima. Schladilo sa, fúkal severák a kde tu aj pršalo a neskôr začalo snežiť. Onedlho bol zasypaný medvedí domček. Miško a jeho rodičia to však nevedeli, lebo tuho spali.

Ako áno, ako nie, Miško sa jedného dňa prebral. Zazdalo sa mu, že je hladný a v brušku počuje muzikantov. Nevedel, ako dlho spal, a či už prišla zima. Uvidel však pri sebe svojich rodičov. Najskôr chcel rodičov zobudiť, ale rozmyslel si to. Veď už je predsa veľký -- nájdem si niečo pod zub sám. Spomenul si, že mamička chystala zásoby, a preto ich začal hľadať. –Kde len môžu byť? -- premýšľal Miško. Ňúral, ňúral a vtom objavil hŕbu všakovakých dobrôt. S chuťou sa do nich pustil a celkom zabudol, že sa má s jedlom podeliť s rodičmi. On videl iba svoj hlad.

„Uf, ale som sa najedol!“ zafučal a vtom zbadal, že skoro nič z jedla nezostalo. „Čo ak sa teraz zobudia rodičia, čo budú jesť?“ Oni by mi určite všetko nepojedli a podelili by sa, zavzlykal Miško.

„Čo mám teraz len robiť?“ Miško sa začal trápiť. Veľmi ho mrzelo, že zjedol viac, ako mal, a že nič nezostalo. Preto sa rozhodol, že pôjde do lesa a na jedlo niečo nájde.

Tu otvoril dvere domčeka a bác! Zosypalo sa na neho čosi biele a studené. – Že by to bol ten sneh? – premýšľal Miško. – Aký je hebký a hladký a chladí len trochu. Skákal a váľal sa po snehu,

vyhadzoval sneh nad hlavu a ten sa mu lepil na kožušok. Pri toľkom jašení zabudol, po čo sa vybral von. Nezbadal, že je ďaleko od domu a naokolo niet žiadnych zvieratiek. Naopak! Keď sa na malom kopčeku pošmykol a o chvíľu sa po snehu viezol, tak sa mu to zapáčilo, že vyhládal ešte väčší kopec. Nezbadal, že pod ním je ešte väčší závej. Len sa spustil, hľba snehu akoby otvorila svoju náruč a Miška pohltila. Malý medveď videl iba tmu. Zľakol sa a metal sa sem a tam, ale zo záveja sa nevedel dostať. – Kto ma teraz zachráni, keď ocko s mamičkou ani nevedia, kde som. Prečo som sa len šmýkal, mal som predsa hľadať jedlo, - vzdychal Miško a zúfalo premýšľal, čo urobí. Ešte raz skúsil zaprieť labky do snehu a vymrštiť sa von. Vtom urobil kotrmelec a bol na vzduchu. Celý sa triasol, ale bol šťastný a zachránený. Pobral sa domov, ale zrazu sa mu zdal les celkom iný. Les v zime nepoznal a cestu k rodičom nevedel nájsť. Miškovi bolo do plaču. Nevedel si pomôcť. Vtom ho ktosi poklopal po pleci. Ako sa len preľakol! Otočil sa a uvidel vlka Sivú labku. „Čože tak nariekaš, že ťa počuť široko ďaleko?“ Miško sivú labku poznal. Potešil sa, že vidí známu tvár, a hneď mu vyrozprával, čo zažil.

Priznal, že nevie nájsť cestu domov a že sa veľmi bojí.

„Pod' medvedík, máš pred sebou kus cesty, pretože vy bývate na opačnom konci lesa. V zime je tu tma oveľa rýchlejšie ako v lete, máme čo robiť, aby sme to stihli!“ Cestou rozprával Sivá labka Miškovi príbehy o zime. Medvedík ani nezbadal ako, a bol doma. Poďakoval vlkovi a potichu sa vkradol do domčeka.

Opäť sa schúlil do kľbka ako na začiatku zimy a zaspal.

Úloha č. 1 Odpovedzte na otázky k prečítanému textu

Informácie sú prítomné v texte

- Povedz, ktoré postavy v texte vystupujú a kde sa dej odohráva.
- Čo prezradili Miškovi o zime rodičia?
- Čo urobil Miško počas zimného spánku?
- Čo sa prihodilo Miškovi na snehu?
- Kto pomohol Miškovi?

Úloha č. 2 Vyvod' závery z textu

- Prečo Miško po prebudení nezobudil rodičov a nakoniec na nich zabudol?
- Mal Miško odísť z domu bez ohlásenia?
- Čo bolo pre neho nebezpečné?
- Čo sa mu mohlo stať v lese?

Úloha č. 3 Porozmýšľaj a odpovedz na otázky. Odpovede nie sú prítomné v texte.

• Prečo sa Miško vybral hľadať potravu?

- Ako reagovali Miškovi rodičia , keď sa vrátil domov?
- Čo sa mohlo stať, keby Miškovi vlk nepomohol?
- Myslíte si, že Miško sa poučil a viac už nebude opúšťať domov bez ohlásenia?

Úloha č. 4 Hodnot' vonkajšiu podobu príbehu

- Je tento príbeh rozprávkou?
- Čo je v texte skutočné a čo je neskutočné?

Úlohy po prečítaní textu

1. Vytvorte leporelo.

(hlavné myšlienky príbehu + ilustrácie)

2. Dramatizácia časti príbehu.

Zahrajte si tú časť príbehu, v ktorej sa Miško stretne s vlkom.

3. Dopĺňovačka.

Doplň vety podľa príbehu. Napíš alebo dokonči ústne.

Mamička rozprávala medvedíkovi o zime, že .....

.....

Otecko mu o zime prezradil, ...

.....

Malý Miško po prebudení zo zimného spánku .....

.....

Pri šantení na snehu zabudol na .....

Na snehu sa mu ..... a spadol do .....

Zachránil ho .....

Cestou domov mu jeho záchranca rozprával .....

.....

O chudobnom človeku a jeho krásnej a múdrej dcére

4. ročník

Cieľ: Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti

Bol raz jeden chudobný človek, ktorý predával drevo a trávu, a tak si zarábala na chlieb a syr pre seba a svoju jediná dcéru. Raz išiel z trhu okolo prístavu a uvidel kráľa, ako stojí na svojej krásnej lodi a dáva ľuďom hádanky. A kto vraj uhádne, dostane kôš dukátov. Ale uhádnuť veru nevedel nikto.

Keď chudobný človek prišiel domov, dcéra sa ho spýtala: „Čo si taký zadumaný? Čo sa ti prihodilo?“

„Ach dcéra moja, keby som uhádol tri hádanky, dostali by sme kôš plný zlata!“ a všetko jej vyrozprával. „Povedz mi tie hádanky. Možno ich ja uhádnem,“ povedala jeho dcéra.

„Kto obíde celý svet a predsa nenájde seberovného?“ „To je predsa slnko“ – povedala dcéra, „ono obchádza celý svet a predsa nenájde seberovného!“

„Ktorá matka svoje malé deti živí a veľké požiera?“ „To je more. Ono požiera veľké rieky!“

„Ktorý strom je z polovice biely a spolovice čierny?“ „To je predsa rok, otec, s nocami a dňami!“

Naradostený otec utekal do prístavu a kráľovi odpovedal správne na všetky jeho tri hádanky. Kráľ sa veľmi začudoval a pochopil, že to nemá z vlastnej hlavy. „Povedz, kto ti to poradil?“ zreval na človečika. No a ten mu od strachu hneď prezradil, že to bola jeho jediná dcéra.

„Dobre“, povedal kráľ. „Nech sem teda príde, aby som zistil, či je naozaj taká múdra!“ Keď dievčina prišla do prístavu a kráľ videl, že je aj veľmi pekná, povedal jej: „Ak o tri dni prídeš na môj zámok ani pešky, ani vezky, donesieš mi dar, aj nie dar a všetko malé aj veľké ťa bude vítať aj nevítať, vezmem si ťa za ženu.“

Dievča odišlo domov a zohnalo si troch živých zajacov a dve živé holubice. Na tretí deň strčila zajace do vreca, dala ich ľuďom niesť a povedala: „Keď vám poviem, tak ich pustite!“ Vzala si dve holubice, strčila si ich do kapsy, posadila sa na kozu a vybrala sa ku kráľovi.

Keď už bolo dievča neďaleko od kráľovského zámku a videla tam mnoho zvedavcov, chudobných ľudí, zidených kráľovských ministrov a hodnostárov, povedala: „Pust'te zajace!“

Keď to ľudia zbadali, pustili sa za nimi, aby ich pochytili. Dievča zatiaľ išlo na koze, po chvíli išla zasa peši vedľa kozy a potom sa opäť vhupla na kozu.

Keď prišla ku kráľovi, vybrala z kapsy holubice a podávala mu ich. Ale tie v tom momente odleteli. „Tak vidíš kráľ môj“, povedala dievčina. „Prišla som ani pešky, ani vezky, priniesla som ti dar – nedar a ľudia ma vítali aj nevítali. Je to pravda?“

Kráľ pritakal, pomohol jej zosadnúť z kozy na zem a povedal: „Staneš sa mojou kráľovnou, lebo múdra žena je mi oveľa milšia, ako bohatá a vznešená.“

Tak sa aj stalo. Dievčina, ktorá sa tak stala mladou a krásnou kráľovnou, pomáhala svojmu mužovi spravodlivo vládnuť nad celou krajinou ešte mnoho a mnoho rokov.

PRACOVNÝ LIST PRE ŽIAKA

1. Prečítajte si rozprávku.

Odpovedzte na otázky k prečítanému textu

Informácie sú prítomné v texte

Vymenuj, aké postavy v texte vystupujú a kde sa dej odohráva • Ako si zarábala chudobná dievčina na živobytie?

- Povedz, aké hádanky dal kráľ ľuďom?
- Uhádla dievčina kráľove hádanky?
- Koľko zajacov si zobrala dievčina ku kráľovi?
- Vyhľadaj v texte najdlhšie a najkratšie slovo

Nájdí vetu, ktorá popisuje ako, a s čím má prísť dievčina na zámok ku kráľovi

Vyvod' závery z textu

- Aké vlastnosti mali postavy v rozprávke ?
- Popíš, čo majú postavy spoločné a čím sa líšia.
- Ako by si si ty poradil s hádankami kráľa, ktoré dal dievčine? Navrhni riešenie.
- Prečo si kráľ vybral za ženu jednoduchú a chudobnú dievčinu?
- Aké ponaučenie vyplýva z príbehu?

Hodnot' vonkajšiu podobu príbehu

- Povedz, ktoré z typických znakov rozprávky má uvedená ľudová rozprávka
- Čo je v texte skutočné a čo je neskutočné?
- Použil autor v texte výrazové prostriedky prirovnania a zdrobneniny ?

Úlohy po prečítaní textu

- Pokús sa nájsť hlavnú myšlienku v texte
- Posúď: „Myslíš si, že kráľ by si zobral dievčinu za ženu, keby nesplnila jedno z jeho želaní?“
- Ktorou postavou by si chcel / nechcel byť a prečo?

1. Rozdeľ text na tri časti a daj im samostatné názvy.

1. časť: _____

2. časť: _____

3. časť: _____

2. Vyhľadaj a vypíš z textu: 10 podstatných mien a 10 prídavných mien.

podstatné mená: _____

_____

prídavné mená: _____

_____

3. Nakresli ilustráciu, ktorá by vystihovala túto rozprávku.

4. Vyfarbi rovnakou farbou značku pri slove s podobným významom.

zadumaný   seberovný   naradostený nahnevaný   vysoký smutný zamyslený rovnakohodný
natešený strašidelný   nízky   prekvapený

5. Zahraj sa na pravdu: zvol' si jednu odpoveď a dopíš ju na správne miesto.

Dievčina, ktorá sa tak stala mladou a krásnou kráľovnou, ...

.....

..... rýchlo zabudla, že bola kedysi chudobná.

..... pomáhala svojmu mužovi spravodlivo vládnuť nad celou krajinou ešte mnoho a mnoho rokov.

..... si splnila svoj dávny sen.

6. Podčiarkni vlastnosti, ktoré charakterizujú hlavnú postavu.

bojazlivá   múdra   krásna   mladá   chudobná

nebojácna   hlúpa   škaredá   stará   bohatá

7. Zostav z viet v správnom poradí osnovu príbehu.

Dievčina splnila všetky kráľove úlohy pri návšteve zámku.

Kráľ dáva ľuďom hádanky.

Kráľ pozval dievčinu na zámok.

Kráľ si vybral dievčinu za manželku.

Bol raz jeden chudobný človek.

Múdra dcéra vylúšti všetky hádanky.

Osnova príbehu

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

8. Zdramatizujte príbeh – rozdeľte si úlohy pre jednotlivé postavy.

ŠKAREDÉ KÁČATKO

Na starom gazdovskom dvore žila kačacia rodina. Mamka kačka zohrievala vajíčka, z ktorých sa jedného dňa vydobalo na svet šesť žltučkých káčatiek – páperových guľôčok.

Iba jedno vajíčko bolo väčšie ako ostatné. Vyľahlo sa z neho čudné sivé káčatko. Mamka kačka krútila hlavou nad tým čudom. „Odkiaľ som len nabrala také škaredé káčatko!“ vzdychla mamka kačka zakaždým, keď naň pozrela. Sivé káčatko nielenže nebolo pekné, ale odháňalo bratov a sestry od jedla, pretože bolo ustavične hladné.

Úbohé škaredé káčatko bolo stále čoraz nešťastnejšie. Ostatné sa s ním nechceli hrať, lebo bolo nešikovné. Všetci z gazdovského dvora sa mu vysmievali. Káčatko bolo veľmi opustené.

„Úbohé škaredé káčatko“, túlila ho k sebe mamka kačka, „prečo si iné, ako ostatné káčatká?“ A vtedy bolo káčatku najhoršie, potajomky plakalo.

Cítilo, že ho okrem matky nikto nemá rád.

Napokon jedného rána na úsvite, utieklo káčatko z dvora. Stalo si na breh rybníka, kde sa pásli husi.

„Také škaredé káčatko sme ešte nevideli,“ pohľadovo naňho vykrikovali a odháňali ho. Káčatko sa chcelo vrátiť domov, ale nepoznalo cestu. Zatúlalo sa k chalúpkke, v ktorej bývala stará sedlička. Keďže táto dobre nevidela, myslela si, že je to hus. Strčila ho do klietky, aby jej zniesla niekoľko vajec. No škaredé káčatko vajíčka nie a nie zniesť.

„Keď neznášaš vajcia, budeš na pečienku,“ dudrala starena. Jednej noci, keď gazdiná zabudla zatvoriť dvierka na klietke, káča utieklo. Opäť bolo samo, letelo, kým vládalo, a potom zosadlo v hustom lese.

„Ukryjem sa tu navždy, keď ma nikto nechce,“ povedalo si.

Jedno ráno, len čo po spánku otvorilo oči, zazrelo na modrej oblohe letieť veľké nádherné vtáky. Boli biele, mali dlhé, štíhle krky, a žlté zobáky. Sťahovali sa na juh, do teplých krajín.

„Keby som aspoň jeden deň mohlo vyzerat' ako ony,“ vzdychlo si káčatko. „Aspoň jedinký deň, hádam by si ma niekto obľúbil.“ Prišla zima a voda v rybníku zamrzla. Úbohé káčatko sa pustilo hľadať v snehu potravu. Vysilené od únavy kleslo na zamrznuté jazero. Náhodou naň naďabil sedliak a vložil si káča do kapsy. „Úbožiatio, celé je premrznuté, vezmem ho domov, žene a deťom, postarajú sa oň“, poľutoval ho.

Káčatko konečne našlo lásku. V sedliakovom dome prežilo tuhú zimu v hojnosti a teple. Na jar si sedliak povedal: „Káčatko podrástlo, pustím ho na slobodu, nech si užije voľnosti.“ Káčatko odletelo k rybníku. Sadlo si na vodu a vtom v nej uvidelo svoj obraz. „To som naozaj ja?“ čudovalo sa. V tej chvíli zosadli na rybník labute, ktoré sa vracali z teplých krajín. Káčatku hneď svitlo, že patrí k nim, a rýchlo sa k vtákom pridalo.

„Aj my sme labute, ako ty,“ privraveli sa mu priateľsky. „Kde si zimovala?“ vypytovali sa. „To by bolo na dlhé rozprávanie,“ odvetila šťastne mladá labuť a majestátne plávala so svojimi družkami po rybníku.

„Pozrite sa, aká je tá mladá labuť krásna,“ volali deti z brehu. „Je najkrajšia zo všetkých.“ A šťastná labuť -- káčatko na nich veselo zamávala.

PRACOVNÝ LIST PRE ŽIAKA

1. Na základe ilustrácie skús napísať názov rozprávky.

Myslím si, že názov rozprávky je _____.

2. Ak túto rozprávku poznáš, napíš jednou vetou o čom je.

---

3. Prečítajte si rozprávku.

Odpovedzte na otázky k prečítanému textu

Informácie v rámci textu

□ Vymenuj postavy ,ktoré v texte vystupujú a kde sa dej odohráva • Popíš, ako vyzeralo káčatko krátko po vyliahnutí • Ako sa správali na dvore ostatné zvieratá ku káčatku?

- Kam utieklo káčatko z dvora?
- Povedz, čo sa všetko káčatku prihodilo, kým neprišla zima • Kde sa káčatko stretlo s láskavými ľuďmi?
- Popíš, ako vyzeralo zistenie káčatka, že je vlastne labuť

Informácie mimo rámec textu

- Popíš pocity káčatka, keď sa mu všetci na dvore vysmievali • Kto bol oporou pre káčatko na sedliackom dvore?
- Prečo sa rozhodlo káčatko odísť z dvora?
- Myslí si, že odchod káčatka bolo to správne riešenie?
- Zmenil sa život káčatka po odchode z dvora k lepšiemu?
- V ktorej situácii išlo káčatku o život?
- Ktorý moment bol v tomto príbehu najšťastnejší pre káčatko?
- Popíš pocity káčatka, keď ho všetci chválili, aké je krásne

Úlohy a aktivity po prečítaní textu

- Cítil si sa aj ty niekedy v živote ako škaredé káčatko?
- Aké boli tvoje pocity? Ako si sa snažil tento problém vyriešiť?
- Skús pravdivo odpovedať, či si sa aj ty niekedy správal k niekomu tak, ako sa správali ostatné zvieratá na dvore ku káčatku.